

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

หนังสืออ้างอิง
เฉพาะในห้องสมุด

รุ่งกานต์ รอดเรือง

20 ส.ค. 2546

167327

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

มีนาคม 2546

ISBN 974-9602-70-6

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการที่ปรึกษางานวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่างานวิทยานิพนธ์ได้
พิจารณางานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ที่ปรึกษางานวิทยานิพนธ์
.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม รอดประเสริฐ)
.....
(อาจารย์ ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์)
.....
(อาจารย์ ดร.สมโภชน์ อเนกสุข)

ประธาน

กรรมการ

กรรมการ

คณะกรรมการสอบปากเปล่างานวิทยานิพนธ์
.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม รอดประเสริฐ)
.....
(อาจารย์ ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์)
.....
(อาจารย์ ดร.สมโภชน์ อเนกสุข)
.....
(อาจารย์จเร เฉลิมวงศ์)
.....
(อาจารย์ประเสริฐ งามพันธุ์)

ประธาน

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติได้รับงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)
วันที่ 31 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2546

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนและส่งเสริมวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา
จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
ประจำภาคต้น ปีการศึกษา 2545

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษาและ
ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ประชุม รอดประเสริฐ
ซึ่งเป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ และ
อาจารย์ ดร.สมโภชน์ อเนกสุข กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาแนะนำให้ผู้วิจัยได้รับ
แนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำวิทยานิพนธ์
ครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็น อย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านดังปรากฏชื่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ที่ได้ให้ความ
กรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

ขอขอบคุณหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการ
ตอบแบบสอบถาม

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อน ๆ ตลอดจนทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็น
กำลังใจให้ผู้วิจัยมีความพยายามในการทำวิทยานิพนธ์และสำเร็จการศึกษา

รุ่งกานต์ รอดเรือง

43910081 : สาขาวิชา : บริหารการการศึกษา : กศม. (การบริหารการการศึกษา)

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน / โรงเรียนประถมศึกษา / สำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

รุ่งกานต์ รอดเรือง : ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (LEADERSHIP OF SCHOOL PRINCIPALS UNDER
THE OFFICE OF NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION) อาจารย์ ที่ปรึกษา:
ประชุม รอดประเสริฐ, Ed.D., สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์, Ed.D., สมโภชน์ อเนกสุข, กศ.ด. 123
หน้า. ISBN 974-9602-70-6

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่าง
ประกอบด้วย ข้าราชการครูในตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน และ
ครูสายปฏิบัติการสอน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 340
คน เครื่องมือที่ใช้ศึกษาเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณเกี่ยวกับภาวะผู้นำ 4 ด้าน คือ
ด้านการสร้างบารมี ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นขวัญปัญญา และด้านการ
คำนึงถึงเอกัตบุคคล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(SD) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู
อยู่ในระดับมาก
2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างความคิดเห็นของข้าราชการ
ครู ตำแหน่งต่างกัน ไม่แตกต่างกัน
3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างความคิดเห็นของข้าราชการ
ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน ไม่แตกต่างกัน
4. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างความคิดเห็นของข้าราชการ
ครู ที่ปฏิบัติงานในเขตการศึกษาต่างกัน ไม่แตกต่างกัน

43310001 MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION ;

M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORD : LEADERSHIP OF SCHOOL PRINCIPAL / PRIMARY SCHOOL

/ OFFICE OF NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION

RUNGHAN RODRUENG : LEADERSHIP OF SCHOOL PRINCIPALS THE

OFFICE OF NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION. THESIS ADVISORS

:PRACHOOM RODPRASERT, Ed.D., SITTIPORN NIYOMSRISOMSAK, Ed.D.,

SOMPOCH ANEGASUKHA, Ed.D. 123 P. ISBN 974-9602-70-6

The purposes of the study were to investigate and to compare leadership of school principals under the Office of National Primary Education Commission as perceived by educational officers. Sample was totally 340 educational officers consisted of heads of district primary education office, school principals and teachers. The instrument used for data collecting was rating-scale questionnaire concerning four dimensions of leadership; charisma, inspirational motivation, intellectual stimulation and individualized consideration. The statistical devices utilized in analyzing the data were mean, standard deviation and one-way ANOVA.

The findings revealed as follows;

1. Leadership of school principals as perceived by educational officers, was rated at the high level.

2. No statistically significant difference was found among the perceptions of educational officers with different position towards leadership of school principals.

3. No statistically significant difference was found among the perceptions of educational officers who worked in different school sizes towards leadership of school principals.

4. No statistically significant difference was found among the perceptions of educational officers who worked in different educational region towards leadership of school principals.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๑
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๒
สารบัญ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๘
สารบัญภาพ.....	๙

บทที่

1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	5
คำถามในการศึกษาค้นคว้า.....	5
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	6
กรอบความคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา	
แห่งชาติ.....	11
การจัดโครงสร้างสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.....	12
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา.....	13
ผู้นำและภาวะผู้นำ.....	24
ความหมายของภาวะผู้นำ.....	25

ความสำคัญของภาวะผู้นำ.....	25
แนวคิดเรื่องการบริหารการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำแบบ	
ปรับเปลี่ยนรูปแบบแนวคิด.....	26
แนวคิดและผลการศึกษาของแบส.....	31
ทฤษฎีภาวะผู้นำของแบสและอโวลีโอ.....	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
งานวิจัยในประเทศ.....	42
งานวิจัยต่างประเทศ.....	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
การจัดกระทำข้อมูล.....	49
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล.....	49
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	60
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
อภิปรายผล.....	61
ข้อเสนอแนะ.....	66
บรรณานุกรม.....	67

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	73
ภาคผนวก ก.....	76
ภาคผนวก ข.....	78
ภาคผนวก ค.....	80
ภาคผนวก ง.....	117
ประวัติย่อผู้ทำวิจัย.....	123

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าการประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและ ครูสายปฏิบัติการสอน จำแนกตามจังหวัดและเขตการศึกษา.....	45
2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืน จำแนกตามจังหวัด.....	48
3 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู จำแนกตาม ตำแหน่ง.....	52
4 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน.....	53
5 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู จำแนกตาม เขตการศึกษา.....	54
6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นของ ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกันต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา..	56
7 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นของ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกันต่อภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา.....	57
8 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นของ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในเขตการศึกษาต่างกันต่อภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน.....	58
9 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	79
10 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำ ด้านการสร้างบารมี ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู จำแนกตามตำแหน่ง.....	81

11	คะแนนเฉลี่ย ความพึงพอใจมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำ ด้านการสร้าง แรงบันดาลใจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของ ข้าราชการครู จำแนกตามตำแหน่ง.....	84
12	คะแนนเฉลี่ย ความพึงพอใจมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำ ด้านการกระตุ้น เชาว์ปัญญาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของ ข้าราชการครู จำแนกตามตำแหน่ง.....	86
13	คะแนนเฉลี่ย ความพึงพอใจมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำ ด้านการคำนึงถึง เอกลักษณ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของ ข้าราชการครู จำแนกตามตำแหน่ง.....	88
14	คะแนนเฉลี่ย ความพึงพอใจมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำ ด้านการสร้างบารมี ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	90
15	คะแนนเฉลี่ย ความพึงพอใจมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำ ด้านการสร้าง แรงบันดาลใจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของ ข้าราชการครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	93
16	คะแนนเฉลี่ย ความพึงพอใจมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำ ด้านการกระตุ้น เชาว์ปัญญาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของ ข้าราชการครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	95
17	คะแนนเฉลี่ย ความพึงพอใจมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำ ด้านการคำนึงถึง เอกลักษณ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของ ข้าราชการครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	97
18	คะแนนเฉลี่ย ความพึงพอใจมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำ ด้านการ สร้างบารมีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของ ข้าราชการครู จำแนกตามเขตการศึกษา.....	99
19	คะแนนเฉลี่ย ความพึงพอใจมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำ ด้านการสร้าง แรงบันดาลใจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของ ข้าราชการครู จำแนกตามเขตการศึกษา.....	105

- 20 คะแนนเฉลี่ย ความเป็้งเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำ ด้านการกระตุ้น
 เชาว์นปัญญาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของ
 ข้าราชการครู จำแนกตามเขตการศึกษา..... 109
- 21 คะแนนเฉลี่ย ความเป็้งเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำ ด้านการคำนึงถึง
 เอกลักษณ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของ
 ข้าราชการครู จำแนกตามเขตการศึกษา..... 113

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1	กรอบความคิดในการวิจัย.....	7
---	----------------------------	---

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University